

LE TOURISTE BULGARE — DER BULGARISCHE TOURIST

Излиза мѣсечно (освѣтъ юли и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристическо Дружество“.

Год. V.

София, Ноември 1906.

Брой 9.

На пѣтъ за Севѣрозападна България.

I. Приготовление за пѣтъ.

Dahin, dahin möcht ich mit Dir
O, mein Geliebter, ziehn!

Goethe.

Имахъ маса проекти за по-хубаво прѣкарване на лѣтото, се въ недрата на нашата хубава България. Лани надзърнахъ за малко въ чаровнитѣ централни Родопи кждѣ Чепеларския Карлъкъ, направихъ двудневна разходка на муле по граничната черта, като минахъ прѣзъ дѣвствената гора Ардашлъж, която държи цѣли два часа, запазила дѣвството си само за това, защото е далечъ отъ мазнитѣ погледи на сѣкирата и далечъ отъ грижитѣ на нашитѣ министри на горитѣ, посѣтихъ Широка-Лака и Илинденския ѣ съборъ, надзърнахъ въ едничката отъ рода си пещера, пълна съ ледъ, който разхлаждава питиетата на съборянитѣ въ тоя затѣнтенъ край, — и щѣше ми се сега да довърша изучаванията си. Ала... нѣмайки ничие благоволение, за да увеличи срѣдствата си, размахнахъ, оставихъ го за тогава, когато и моята хрѣтка улови заекъ. Не съмъ виждалъ Източна България, отъ Казанлъкъ и Тръвна до Черно море и ламтѣхъ за нататѣкъ. Ала другари нѣмахъ, па и скжпо щѣше да костува. Западния Балканъ познавахъ само на карта, а и него мечтаехъ да споходя. Всѣки день мѣнявайки проекти, записанъ въ общи работи, юлий изтичаше. Около Илинъ-день срѣщамъ

единъ отъ най-старитѣ и неуморими туристи и, о шастие, отъ дума на дума повѣрѣява ми съкровеното си желание да иде въ Чипоровци, въ мѣнастиря Св. Иванъ, дѣто баща му на стари години се почернилъ, за да прѣживѣе останалитѣ дни на живота си въ отшелничество, въ постъ и молитва.

Бързахме и двамата, та затова си дадохме rendez-vous за другия денъ навечеръ въ боровата горичка при звѣздобройницата, за да побърбемъ повечко, да начертаемъ маршрута на проектирания пелеринажъ къмъ гнѣздото на срѣдновековната българска култура — Чипоровци, къмъ прочутитѣ Бѣлоградчишки скали, къмъ чувовния Видинъ, нашата историческа твърдиня, съ една рѣчь къмъ покрайнина, тъй немилостиво запусната отъ всички досегашни наши правителства, види се за това, защото народътъ тамъ държи за водачи — вѣчни опозиционери, вѣчни недоволници отъ днешния ни държавенъ режимъ. Ала практическитѣ умъ на сегашнитѣ управници, скоро ще намѣри цаката и на тоя щекотливъ въпросъ и хемъ ще удовлетвори една насъщна нужда на населението, като го доближи до свѣта, до културния животъ, хемъ ще спечели за партията много отъ ония прости хорица, които слѣпешката вървятъ още слѣдъ идеалния по простодушието си и по благостта си публицистъ и общественъ дѣецъ, робъ на сърцето и на чувствата си, Найчо. Думата ми е за одавна изучаваната линия Мездра-Видинъ съ разклонение къмъ Ломъ, която ще трѣбва да мине прѣзъ прѣлестнитѣ, дарени щедро отъ природата, мѣста, къмъ които ние лудѣшки теглехме, к ито бѣха ни оживѣли на сърцето.

Точно на уговореното врѣме прѣвъ съмъ на мѣстото. Ей го и другаря ми. Не можете се сѣти кой е, хващамъ се на басъ. Той е извъстенъ на другаритѣ си подъ името Стоянъ Иваничъ. Веднага пристѣпяме къмъ работа. И двамата бѣхме консултирали картата, и двамата бѣхме обмислили маршрутъ, който да може да се изпълни за 12—15 дена. Той имаше голѣмото прѣдимство, че познаваше парчето Вършецъ—Берковица—Чипоровци—мѣнастиря и че вредъ имаше приятели, добити едно врѣме, когато като агентъ на „Знаме“, по-послѣ „Прѣпорецъ“, е пропжтувалъ цѣлата страна. А това не бѣ безъ значение за нашитѣ оскѣдни срѣдства: разполагахме съ по 50 лева. Азъ имяхъ прѣдимството, че донейдѣ мога да чета картата, че имамъ добъръ компасъ и доста теоретични познания за цѣлата областъ, която занимаваше още мечтитѣ ни. Както виждашъ, дражайши читателю, прѣдстоѣше ни да се използваме взаимно. Като имашъ прѣдъ видъ, че много-много не издираме дѣ шемъ спа, що щемъ я — спимъ дѣ замръкнемъ, „трѣнъ постеля, камкъ възлавъ“, ѣдемъ що далъ Господъ — че каквото рече единиятъ, другиятъ го възприема или изцѣло, или съ незначителни вариации, ти отсега щешъ разбра, че ние нѣма да се караме, че ще прѣкараме екскурзията паша-иши.

Щѣхме да имаме още единъ другаръ, за да бждемъ „Св. троица единосущная и нераздѣлная“, ала партизанскиятъ бѣсъ на единъ парвеню градски свѣтникъ ли, дяволъ ли го знае какъвъ — името му заслужава да се запише съ златни букви въ книгата на кокошаритѣ съ общественитѣ пари, на столичанообрачатитѣ — и прѣстѣпната услужли-

востъ на единъ висшъ банковъ чиновникъ, който, благодарение на това си драгоцѣнно (sic) качество, е успѣлъ да скъпѣе пари за черни дни и да издигне едно палатче, за да прибере прѣкрасната си половина, ако Аллахътъ рече да го снабди съ такъва, — благодарение на тия *force majeure* (sic), които сполетѣха другаря ни въ надвечението на още прѣдполагаемото тръгване, останахме си двама, „лика-прилика като два стрѣка иглика“. Но другарьтъ ни и до сега охка и люто кълне днешната наредба, която дава възможностъ на единъ уличникъ партизанингъ, на единъ уличенъ пройдоха, на нѣкакъвъ-си нехранимайко, на еди-кой си гешефтаръ да си играе, да подхвърля като парцалъ служителитѣ на държавата.

Наговаряме се да тръгнемъ на 29 вечерьта. Имаме два дни на разположение, за да си екипираме... раницитѣ, за да си напишемъ за-вѣщанието, за да си вземемъ сбогомъ отъ близкитѣ до сърцето си. На утрото е дъждъ като изъ ведро. Столичнитѣ улици сж венециански канали, само че не съ прозрачна вода, а съ лѣпкава, по-лѣпкава отъ любимцитѣ на нѣкои наши министри, мръсна, не по-мръсна отъ душата на нѣкои пазители на реда и тишината, честъта, имота и живота, както и на тѣхни нижайши и височайши покровители. Надвечерь ядосано крача прѣдъ „Панахъ“ до тѣй наречения „бурунъ-дипломатикъ“ и проклиnamъ... кого... и азъ не зная! Ей-го отсрѣща и Иваничъ, обвить подъ пелерината си, като че ли иде отъ балкана. — И Господъ е противъ насъ, ми каза, намѣсто обичното юнашко здравей! — Гледай си работата, барометъра е високо! — Е, ще ходимъ ли? — Не се обръщай съ такъвъ въпросъ, че дяволитѣ те взимать, знаешъ ли, а! Реченото е речено, и то ще стане, та ако ще би да се слѣе небето съ земята. Утрѣ вечерь въ 9³/₄ на гарата. До виждане. Сбогомъ, прощавай! — Много бързашъ. Чакай малко! Хжка, мъка. Пари нѣмамъ, да отложимъ още за 2-3 дена, докато получимъ! Нали знаешъ чиновницитѣ до кога иматъ пари. — То лесно, не кръшвай. На ти десетъ лева! Стигатъ ли? — И много сж, билия?

Нали сме българи? Сѣ чакаме яйцето да дойде до... Оставихъ всичко да си зимамъ прѣзъ деня на тръгването. Зехъ що можахъ и тѣпкахъ въ раницата, която ми донесоха само два часа прѣди тръгването. Ужъ на нѣмецъ я поржчахъ, а пкъ и той като българитѣ точенъ; види се, срѣдата му повлияла. Едно по едно набрало се доста багажецъ. Едва вдигнахъ раницата и бавно закряхъ за къмъ улица „Витошка“, за да се възползувамъ отъ краката на електричеството. До гарата раменѣтъ ми смаза проклетата раница! А още утрѣ въ зори ще възлазямъ отъ Милкова Ливада връзъ Соколецъ, ще пѣпя по политѣ на... дола за къмъ Осиково-Дупнишкото сѣдло.

(Слѣдва).

Н. Бозовъ.

Бюро за пжтешественици.

ОЧЕРКЪ

отъ К. фонъ-Реденъ.

Ведно съ развоя на културата върви ржка подъ ржка и историята на пжтешествията. Навърно, още въ древни врѣмена е имало такива учрѣждения, които по своята основна мисль напълно да сж приличали на съврѣменнитѣ бюро. Не е извѣстно, дали сж при дружавали Херодота въ пжтуването му изъ Европа наети драгомани, чиито знания толкозъ сж послужили на гръцкия историкъ, но до-стовѣрно е, че мохамеданитѣ поклонници сж отивали до Мека съ хора, добрѣ познаващи мѣстността. А въ XV вѣкъ и още по-рано италиянскитѣ търговски кевани сж стигали до Китай съ водачи. Едва отъ XVI вѣкъ сж почнали да пжтуватъ за собствено удовол-ствие, и тогава сж се появили прѣдшественицитѣ на Бедекера. Ала доста много врѣме се е изминало доклѣ тѣ сж отпочнали да съдѣй-ствуватъ за развитието на пжтешествия въ компания, съ всички удобства и възможна евтения. Прѣвъ Галиняни е сторилъ такъвъ опитъ въ началото на миналия вѣкъ. Слѣдъ побѣдата при Ватерлоо и смъртъта на Бонапарта въ островъ Света Елена, настѣпилъ е на-поконъ тѣй дълго желанитъ миръ. Островното положение на Анг-лия дълго врѣме я е отдѣляло отъ Европа, но при сѣ туй и то-гава между англичанитѣ е имало мнозина охотници за пжтуване. Тъкмо по туй врѣме на одного полу-англичанинъ, полу-италиянецъ, живещъ въ Парижъ, текнало щастливата мисль и прѣзъ 1816 год. въ лондонскитѣ вѣстници напечаталъ слѣдната обява:

„Подписаниятъ прѣдлага своитѣ услуги на ледитѣ и джентле-менитѣ, желаещи да пжтуватъ изъ Европа. Щомъ му внесатъ не-значителна плата, леди и джентлемени могатъ да иматъ дълги пж-тувания безъ по-нататѣшни издрѣжки. Той ще се грижи, щото ува-жаемитѣ пжтешественици всждѣ да иматъ удобно помѣщение, добра трапеза и разни други удобства. Той поема върху си всички фор-малности по митницитѣ и грижи по паспортитѣ, така щото пжте-шественицитѣ, които ще го натоварятъ да уреди пжтуването имъ, нѣма за нищо да се безпокоятъ.

Парижъ, улица „Риволи“. *Джонъ Антони Галиняни“.*

Стара Англия винаги е недовѣрчива, затуй отначало прѣдприя-тието на Галиняни не потрѣгнало. Ала наскоро всички почнали да думатъ, че Галиняни никакъ не е дързкъ шарлатанинъ, че той е честенъ човѣкъ, добрѣ знаецъ работата си, и кжщата на улица „Ри-воли“, близо до площада „Съгласие“, лека-полека станала мѣсто за срѣща на всички пжтешественици. Въ първитѣ двайсетъ години на миналия вѣкъ прѣдприятието на Джонъ Глиняни достигнало блѣс-къвъ развой. Появилъ се дору и първия туристовски органъ: „Вѣст-никъ на Галиняни“. Джонъ Антони завѣдилъ толкози много работа, че той самъ ржководилъ само тия пжтувания, които доставяли лично

нему удоволствие. Отъ време на време той е назначавалъ екскурзия съ опрѣдѣлена цѣль, напимѣръ на Рейнъ за пестърва, до брѣговетѣ на островъ Рюгенъ за ловидба на селди или за карнавала въ Римъ. Тия екскурзии биле посрѣщнати съ такова съчувствие, та всички заговорили за „мистеръ Вѣстника“, както сж прѣкоросвали Галиняни. Така щото Галиняни трѣба да се смѣта за основателъ на съврѣменнитѣ бюро за пжтешественици. Разбира се, наскоро се навѣдрили безбройни подражания, отначало въ Австрия, сетнѣ въ Германия и Америка. Ала повечето сж били безуспѣшни. Съвсѣмъ иначе е било въ Англия, дѣто още прѣзъ 1841 год. Тома Кукъ е устроилъ първото пжтуване въ компания. Въ историята на развоая на тия бюро видна роль играятъ Тома Кукъ и Карлъ Щангенъ, та нека се опознаемъ по-близо съ живота на двамината дѣйци.

Тома Кукъ е умрѣлъ на 84 години въ Лайчестеръ, на 18 юли 1892 г. Той е билъ човѣкъ енергиченъ и е успѣлъ саминъ да си пробие пжтъ. Отначало Тома Кукъ е изучавалъ стругарството, сетнѣ билъ словослагателъ въ една печатница въ Лонгбору. Тукъ той се сблизилъ съ дружеството на баптиститѣ, което прѣзъ 1828 г. го е назначило за четецъ на библията и селски проповѣдникъ въ графството Рутлендъ. Слѣдъ женитбата си въ 1832 г. той пакъ залавя стругарството, но и не забравялъ мисионерската си дѣйность. Той съ голѣмъ жаръ се присѣдинилъ къмъ движението на въздържателното дружество, поведено отъ патеръ Матю въ Ирландия, и то го е подбудило да основе бюро за пжтешественици. Прѣзъ юни 1841 год. Кукъ отивалъ на едно отъ събранията на дружеството въ Лайчестеръ — 24 км. далечъ отъ кжщата му. Ивъ пжтя той прочелъ извѣстието за продължаване въ мидландското графство клона на желѣзницата, която вече отъ двѣ години съединявала Дерби съ Нотингемъ. Тома Кукъ рѣшилъ да направи мидландската желѣзница полезна за дѣйността на въздържателното дружество, влѣзълъ въ споразумѣние съ дирекцията на желѣзницата, и на 5 юли 1841 г. първия специаленъ влакъ заминалъ отъ Лайчестеръ за Лонгбору, ала успѣхътъ на първия опитъ накаралъ Кука да устройва по-сетнѣ подобни излети съ по-интересни цѣли, нежели събиране апостолитѣ на умѣренността. Прѣзъ септемврия на 1845 г. Кукъ е пуствналъ първия дѣтски влакъ съ 4600 дѣца и учители за шестъ пенса на човѣкъ за надпрѣпускванията въ Дерби и обратно. Въ всичкитѣ английски вѣстници постоянно се пишало за прѣдприятията на Кука. И наскоро дружеството на мидландскитѣ желѣзници го назначило за свой агентъ на туриститѣ, и Кукъ рѣшилъ да устрои отдѣлно бюро изключително за увеселителни влакове. Въ началото на августъ 1845 год. е билъ направенъ първия увеселителенъ излетъ отъ Лайчестеръ до Ливерпулъ. Изъ пжтя сж посѣщавали живописни мѣстности, дѣто се спирали и прѣкарвали по нѣколко дена, а сетнѣ пакъ сж продължавали пжтуването, прѣзъ което време всички грижи е вземалъ върху си Кукъ. По-сетнѣ описанието на тоя излетъ е било напечатано отъ Кука въ книгата „Другаръ за Ливерпулъ“, и тая книга сега съставя рѣдкость за туристовската литература. Тоя излетъ е на-

вель Кука на хубавата мисъл да издава купони за хотелитѣ. Бюрото на Кука е достигнало най-голѣмия си развой отъ лондонската всесвѣтска изложба прѣзъ 1851 г. До него врѣме излетитѣ на Кука сж се ограничавали въ тритѣ кралства: Англия, Шотландия и Ирландия, но отъ 1855 г. Кукъ почналъ да урежда вече обиколни излети по Европа. Отъ година на година фирмата „Кукъ и синъ“ е увеличавала сѣ повече и повече крѣга на пжтуванията, така щото сега сѣ билетъ отъ фирмата може да се изминатъ повече отъ 270,000,000 километра. Нѣма вече да слѣдимъ стѣпка по стѣпка по-нататѣшния развой на Куковото дружество, но ще кажемъ, че слѣдъ пжтуванията по Европа, сж се устройвали такива въ Америка, на изтокъ и около свѣта, и че сега тѣ обзематъ цѣлия цивилизованъ свѣтъ. Бюрото на Кука има своитѣ отдѣления и агенти въ всички главни градове, и броятъ на служащитѣ задминува 3000. Ежегодно бюрото издава около 3 $\frac{1}{2}$ милиона билети прѣимуществено за обиколни пжтувания и това му донася приходъ нѣколко хиляди левове. Понѣкога самото английско правителство е подирвало съдѣйствието на фирмата Кукъ. Тѣй, прѣзъ януари 1884 г. Кукъ е отправилъ експедицията на генерала Гордона въ Суданъ до Короско, а прѣзъ априлия сжщата година билъ подигнатъ въпроса за освобождаването на Гордона въ Хартумъ, и по желанието на адмиралтейството синѣтъ на Кука е участвувалъ въ стѣвщанията. По-сетнѣ сж поржчали на фирмата да достави на експедицията и цѣлия ѝ обозъ (6000 души и 10 000 тона провизии) до втория нилски водопадъ, ала военното министерство не е останало напълно доволно отъ тая поржчка. Въ 1878 г. стариятъ Кукъ прѣстаналъ да води работитѣ на фирмата и прѣдоставилъ всичко на сина си. Прѣзъ туй врѣме фирмата е можала да се похвали, че е доставила на парижката изложба една трета отъ дохода, сѣ изпращане тамъ маса пжтешественици. Прѣзъ 1891 год. фирмата „Кукъ и синъ“ е празнувала своя 50-годишенъ юбилей, и е издала отчетъ за своята дѣйность, отъдѣто извличаме тукъ статистичнитѣ данни. Когато стариятъ Кукъ починалъ — много отъ голѣмитѣ английски вѣстници сж почели паметѣта му сѣ некролози. По тоя случай само „Times“ се е рѣшилъ да спомене за недостойното поведение на английскитѣ пжтешественици въ чужбина. И наистина, въ тия международни пжтувания англичанитѣ рѣдко сж съставляли приятно общество за другитѣ туристи. „Единствената послѣдница отъ обиколнитѣ пжтувания на Кука, — тѣй приблизително пише „Times“, — това е увеличение срѣди другитѣ народности на оная умраза къмъ англичанитѣ, която тѣ отколѣ чувствуватъ къмъ тѣхъ“. Както е извѣстно, послѣдното пжтуване на императора Вилхелма II и свитата му до Иерусалимъ биде поржчано на фирмата Кукъ. Но ако се върва на вѣстникарскитѣ извѣстия, прѣдставителитѣ на английското бюро — при изпълнение на тая задача — не сж дѣйствували винаги тактично.

Въ Германия Лудвигъ Щангенъ е почналъ да устройва отъ 1863 г. задружни пжтувания, и въ 1864 г. се е състоялъ първиятъ излетъ до изтокъ, когато пѣкъ Куковото бюро е почнало да ги

устройва едва отъ 1870 г. Ала Лудвигъ Шангенъ е билъ тъй заетъ съ други прѣдприятия, че едва въ 1867 г. се сдружава съ брата си Карла, а слѣдъ година му прѣдава цѣлата работа. Карлъ Шангенъ се е родилъ на 5 май 1833 г., баща му е билъ офицеръ, а самъ той служилъ по пощенското вѣдомство, когато братъ му го взелъ за съдружникъ. Подаль си оставката и прѣзъ май на 1868 г. заявилъ на берлинския градоначалникъ, че желае самъ да урежда специални влакове за задружни пжтувания. Сжщата тая година той основалъ своето бюро, първо по мисль и размѣръ въ Германия, и коего по-сетнѣ доби извѣстность. Врѣмето благоприятствувало за развоя на бюрото. Почнали се излети до Италия, Швеция, Дания, а прѣзъ 1869 г. послѣдвали петъ излета до изтокъ. Войната прѣзъ 70-та година развалила много планове. Въ туй врѣме Лудвигъ Шангенъ пакъ се сдружилъ съ брата си, но наскоро го оставилъ за винаги, поради грждната болестъ, добита при наглеждане болни. Оттогава Карлъ Шангенъ останалъ самъ да води работата, доклѣ му дошли на помощь неговитѣ синове.

Отъ 1871 г. се почнали еветенитѣ лѣтни пжтувания, благодарение на които държавния доходъ се увеличилъ значително, а сиромаситѣ сж имали вече възможность да отиватъ за лѣкуване и почивка. Сѣ около туй врѣме Шангенъ приготвилъ екскурзия по сухо до Палестина. За тогава това прѣдприятие е било опасно, защото въ цѣлата страна едва ли е имало единъ добъръ пжтъ. Само между Бейрутъ и Дамаскъ е можало да се върви по пжтя направенъ отъ французитѣ. Хотели е имало само въ Яфа, Бейрутъ и Дамаскъ. До него врѣме само едни богомолци сж отивали въ светата земя.

(Слѣдва).

Съобщава *Ст. Н. Коледаровъ*.

Зимни туристовски срѣщи.

Зимниятъ сезонъ отъ туриститѣ се прѣкарва отчасти чрѣзъ зимни излети, а главно чрѣзъ туристовски срѣщи и забавления. Особено важни за туриститѣ сж срѣщитѣ. Тѣ идатъ да допълнятъ лѣтнитѣ излети и сж като едно продължение отъ тѣхъ. На тия срѣщи като се събиратъ туриститѣ, подържатъ оная връзка, която сж добили по между-си прѣзъ врѣме на излетитѣ. Тѣ си спомнятъ за задружно прѣкаранитѣ прѣзъ лѣтото приятни минути, сподѣлятъ впечатленията си отъ сподобенитѣ красиви мѣстности и обмислятъ за бждщитѣ излети, които ще прѣдприематъ прѣзъ идешото лѣто. Ето защо се вмѣнява като дългъ на всички клонове отъ Б Т Д да устройватъ прѣзъ зимата туристовски срѣщи, поне по единъ пжтъ въ мѣсеца. Толкозъ по-вече, че както въ клоновитѣ устави, тъй и въ общия уставъ сж прѣдвидени тия срѣщи.

Да се уреди една туристовска срѣща не е трудно нѣщо, както може да се прѣдполага на пръвъ погледъ. Тя не изисква особени приготовления, както едно забавление. Намира се едно помѣщение, напр. стая въ училище, читалищенъ салонъ или бирария, които могат да се получатъ безъ наемъ. Единъ отъ членоветъ приготвя описание на нѣкой излетъ или бѣлѣжита мѣстность отъ района на клона, което чете като сказка на срѣщата. Другъ нѣкой разправи нѣщо изъ своитѣ туристовски приключения, или прочете нѣкое художествено описание на мѣстность или излетъ отъ извѣстенъ нашъ писателъ, каквито вече почватъ да се появяватъ изъ нашата литература. Нѣкой туристъ може да знае да свири на инструментъ, който взима и посвирва на него. Другитѣ си попѣятъ или поприказватъ и по такъвъ начинъ се прѣкарва най-приятно вечерта. Не трѣбва да се смиса срѣща съ забавление (вечеринка), каквато може да се дава публично съ входъ. Срѣщата е интимна, между туристи и сѣмействата имъ и приятелитѣ имъ. Въ нея нѣма никакви официалности, а владѣе сърдечность и другарство, както на излетитѣ.

Туристовскитѣ срѣщи могатъ да се направятъ по-интересни и привлѣкателни чрѣзъ употреблението на проекционни апарати. Министерството на народната просвѣта е доставило вече извѣстно количество такива апарати, които дава за безплатно ползуване на всички дружества и нашето дружество трѣбва да използва тоя случай, за да достави на своитѣ членове приятность и поука. Има вече изработени правила за ползуване отъ тия фенери и ние гукъ помѣстваме за свѣденіе на клоновитѣ настоятелства тия правила.

Правила за ползуване съ проекционнитѣ апарати.

Чл. 1. Проекционнитѣ апарати сж собственостъ на Министерството на народното просвѣщение и се даватъ на врѣменно ползуване на всѣки учителъ или читалища и дружества, които се занимаватъ съ уреджане на народни четения въ Княжеството

Чл. 2. Опрѣдѣленъ брой проекционни апарати заедно съ материали за освѣтление се държи на разположението на уредницитѣ въ всѣко сръдно мжко училище на всѣки градъ.

Проекционнитѣ апарати сж два вида: малки съ спиртово освѣтление и голѣми съ оксидрично освѣтление. Послѣднитѣ не се даватъ за ползуване вонъ отъ града, за който сж прѣдначинени, освѣтъ по особно разрѣшение на Министерството.

Чл. 3. Проекционнитѣ апарати се повѣрватъ за пазене на одного отъ прѣподавателитѣ въ училището. Постояненъ контролъ за редовность по службата на апаратитѣ ще упражнява директорътъ на училището и още единъ отъ прѣподавателитѣ, които заедно съ учителя-пазитель образуватъ свѣтъ за службата съ проекционни апарати. Пазительтъ и членътъ-свѣтникъ се назначаватъ отъ Министерството по прѣдставление на учителския свѣтъ.

Чл. 4. Свѣтътъ за службата съ проекционни апарати се грижи да се държатъ винаги въ изправность тия апарати, да се раздаватъ и приематъ редовно, да се събиратъ на врѣме глобитъ и другитѣ постѣпления за апаратитѣ, да размислюва за сръдствата за увеличение броя на апаратитѣ и разнитѣ приспособления къмъ тѣхъ.

Чл. 5. Свѣтътъ всѣки 6 мѣсеца (1. януарий и 1. юлий) дава подробенъ рапортъ въ Министерството за службата на апаратитѣ, за подобренията, които намира за добръ да се въведатъ по тая служба и пр. При тоя рапортъ

се прилага и статистическа таблица за числото на заемането на апаратитѣ, за числото на сказитѣ държани съ тѣхъ и гдѣ сж държани.

Чл. 6. Лицето, което ще работи съ проекционния апаратъ, трѣбва да е запознато добръ съ употрѣбата на всѣка негова часть и да умѣе да нагласява апарата свободно за дѣйствуване. Ако не е запознатъ съ техниката на апарата, пазителътъ трѣбва да го оплѣти.

Чл. 7. Проекционнитѣ апарати се даватъ за позуване най-много 15 дни непрѣкъснато. За всѣко закъснение заемачътъ се глобява съ по 50 ст. на день. Глобата се прибира отъ директора на училището по прѣдставление на пазителя.

Чл. 8. Разносикътъ за опакуване, прѣнасяне и освѣтление на проекционнитѣ апарати сж за смѣтка на заемателитѣ. Въ разносикътъ за освѣтляване влизатъ и материалитѣ, които се отпущатъ заедно съ фенеритѣ, но които се изхабяватъ. Такива сж: Ауеровитѣ чорапчета, бензинътъ, вѣренитѣ цилиндри, кислородъ-производителитѣ състави и други такива. Стойността на тия послѣднитѣ се изплаща прѣдварително по тарифа, опрѣдѣлена отъ Министерството.

Чл. 9. Апаратитѣ се даватъ безъ всѣка парична или друга каква да е гаранция.

Чл. 10. Исканията за ползуване съ апаратитѣ се подаватъ писмено на името на пазителя и се подписватъ отъ лицето и учрѣждението, което ги иска. Въ това искане се указва и лицето, което ще манипулира съ апарата. При прѣдаването на апарата пазителътъ е длѣженъ да провѣри прѣдъ приемача, че апаратътъ е здравъ и да се изисква тутакси разписка отъ послѣдния. Тая разписка се връща, сѣдѣ като се получи обратъно апаратътъ, който сѣщо така се провѣрва прѣдъ заемателя.

Чл. 11. За поврѣждане на цѣлъ апаратъ или на нѣкоя негова часть лицето или учрѣждението, което го е заело, заплаща стойността на поврѣдената часть най-късно 15 дни отъ деня, кога се констатира поврѣдата отъ лицето, което има нарочна гаранция.

Чл. 12. Всѣки апаратъ трѣбва да се пази отъ заемача въ най-голѣма чистота и при употрѣбата му да се съблюдаютъ точно правилата за употрѣбение на проекционнитѣ апарати, които придружаватъ всѣки апаратъ.

Чл. 13. Апаратитѣ не могатъ да се прѣдаватъ отъ заемачитѣ за ползуване на трети лица.

Чл. 14. Проекционнитѣ апарати не се даватъ на лица или учрѣждения, които биха искали да даватъ съ тѣхъ платени четения. Позволява се, обаче, на уреднитѣ на народнитѣ четения да събиратъ отъ посѣтителитѣ, ако намиратъ за потрѣбно, една такса за входъ, която да не бѣде повече отъ 10 ст. въ селата и 20 ст. въ градоветѣ.

Чл. 15. Народнитѣ четения съ проекционнитѣ апарати се допущатъ въ всѣко училищно здание безплатно, щомъ устроителитѣ се съобразяватъ съ исканията на управлението на заведението относително врѣмето, нареждането на мобилитѣ и освѣтлението въ мѣстото за четене.

Чл. 16. При всѣки складъ за проекционни апарати се държи отъ пазителя на послѣднитѣ: 1) една инвентарна книга за апаратитѣ и тѣхнитѣ принадлежности; 2) една заемна книга, въ която се вписватъ всѣкога — заетиятъ апаратъ, лицето комуто е заетъ, врѣмето на заемането и на повръщането; 3) книга за записване продаденитѣ материали за освѣтление; 4) книга за написване глобитѣ, събирани отъ нередовнитѣ заемачи и сумитѣ, събирани за поврѣденитѣ апарати и частитѣ имъ (послѣдната съ кочанъ).

Чл. 17. Лицето или учрѣждението, което се отнася небрѣжно съ апарата сѣдѣ като го е заело, лишава се за единъ срокъ отъ 3 години да се ползува съ проекционни апарати на Министерството.

Чл. 18. Всѣко оплакване срѣщу пазителя на апаратитѣ за нередовно услужване или за други обстоятелства, свързани съ службата на апаратитѣ, се подава на директора на училището при което служи пазителътъ. Послѣдния или разрѣшава спора въ комитета или го огнася за разрѣшение въ Министерството.

Чл. 19. Картинитѣ на проекционнитѣ апарати се намиратъ въ складъ въ педагогическия музей при Министерството въ София.

Чл. 20. Желаетиѣ да си послужатъ съ нѣкоя колекция картини, заедно съ искането си за апарата посочватъ и № № на колекциитѣ, които имъ трѣбватъ (въ тоя случай тѣ посочватъ и нѣколко № № на други колекции, за да се замѣнятъ исканитѣ, ако случайно не се намиратъ въ склада). Пазителтъ, тутакси прѣпраща искането въ музея и, като се получатъ картинитѣ, прѣдава ги задно съ проекционния апаратъ на просителя. Прѣдаването и приемането на картинитѣ става подъ сжщитѣ условия, както и за проекционнитѣ апарати.

Чл. 21. Картинитѣ не могатъ да се задържатъ отъ заемателитѣ повече отъ 15 дни. Ако обаче сж дадени повече колекции за ползуване, заемателтъ е длъженъ да връща колекциитѣ постепенно слѣдъ всѣки 5 дена.

Чл. 22. Всички условия прѣдвидени въ тия правила за пастренето на проекционнитѣ апарати, сж задължителни и за пастрене на картинитѣ. За поврѣждане на картинитѣ отговарятъ заемателитѣ, като заплащатъ стойността имъ споредъ тарифата опредѣлена отъ Министерството.

Чл. 23. Картинитѣ, получени отъ заемателитѣ, тутакси се поврѣщатъ въ музея при Министерството, ако въ това врѣме не е послѣдвало ново искане на сжщитѣ отъ друго мѣсто. Въ послѣдния случай пазителтъ съобщава въ музея, че ги е взелъ.

Чл. 24. За заемане на картинитѣ се държи особна книга отъ пазителя на проекционнитѣ апарати.

Отъ тия правила се вижда, че въ всички градове дѣто има срѣдно мжшко училище, туриститѣ могатъ отъ това училище да получатъ проекционенъ апаратъ и картини, а гдѣто такива нѣма, могатъ да ги поискатъ отъ Министерството (педагогически музей). Министерството е доставило и нѣколко голѣми колекции отъ картини за проектиране, а сжщо е приготвило нѣколко серии изъ отечеството ни, като напр. излетъ отъ София до Рилския манастиръ и обратно, такъвъ до Бѣлоградчикъ, другъ по Дунава и пр. Проекционнитѣ апарати, както и картинитѣ, Министерството охотно ги дава за ползуване на нашето дружество по реда прѣдвиденъ въ правилата. Ние вѣрваме, че тоя случай ще бже достатъчно използванъ отъ нашитѣ клонове за уредбата на зимнитѣ срѣщи прѣдъ тоя сезонъ, сега именно, когато зимата е въ пълната си сила. Наистина, има клонове които редовно си устройватъ зимни срѣщи, обаче уредбата имъ не е усвоена отъ всички клонове както се желае, за да може да се постигне една сжщинска полза за туризма отъ една страна, а и отъ друга за туриститѣ.

За всѣка устроена срѣща нека ни се съобщава за хроникриране въ БТ, а по-хубавитѣ описания на излетитѣ могатъ да се изпращатъ за помѣстване въ списанието. За всички по-нататѣшни свѣденія и улеснения клоноветѣ нека се обръщатъ до центр. настоятелство.

Д-ръ Хр. Пиперовъ.

Прѣдсед.

Извлъчение отъ отчетитѣ на клоноветѣ на БТД за 1905 год.*)

Плѣвенски клонъ.

Членове: въ края на 1904 г. имало 27, отписани 5, въ края на 1905 год. останали 22. Настоятелството, избрано въ главното годишно събрание на 28/V 1905 г. имало съставъ: прѣдседателъ — Ив. Генчевъ, секретаръ — П. Ненковъ, касиеръ — Ас. Милчевъ, съвѣтници — Яко Мъстиновъ и Мар. Марковски. Засѣдания имало 1 общо и три настоятелствени. Излети направенъ единъ общъ. Дѣловодство: 11 входящи и 5 изходящи писма. Приходъ събрано 30 л.

Прѣдседателъ: Ив. Генчевъ.

За секретаръ: А. Милчевъ.

Самоковски клонъ „Рилски туристъ“.

Членове: въ началото на 1905 г. имало 40 члена, записани 10 нови, отписани 9; въ края на отч. година оставатъ 41 члена. Имало е 3 редовни засѣдания. Настоятелството, избрано за да ръководи клона прѣзъ 1906 г., е въ съставъ: прѣдседателъ — Д-ръ И. Пеневъ, касиеръ — Пав. Кокошчевъ и секретаръ — Г. Иончевъ.

Прѣзъ лѣтния сезонъ е устроилъ единъ сѣмеевъ излетъ до мѣстността „Варника“ близо до Чамъ-Кория (Самоковско), а прѣзъ зимния — е далъ три сѣмейни забавителни вечеринки (другарски срѣщи) и е продължилъ залѣсяването на туристската (бджѣща градинска) градина край шосето Чамъ-Кория—Самоковъ. Той е израсходвалъ по-голѣмата частъ отъ приходитѣ си за изплащане дълга по постройката на павилиона за буфетъ въ туристската градина и за продължение залѣсяването на тази послѣдната, при долната равномѣтка:

Приходъ: Наличностъ на 1/I. 1905 г. — 276·09 л., дългъ къмъ центр. наст. за 1904 г. — 2·80 л., отъ членски вносове — 160 л., отъ наемъ на павилиона — 100 л. и отъ случайни — 10·05 л.; всичко приходъ — 569·94 л. Разходъ: За амортизация и лихва на дълга за павилиона — 295·05 л., за пазачъ на градината — 88·80 л., за застраховка на павилиона — 7·30 л., за вечеринки — 38·75 лв., изплащане дълга къмъ центр. наст. за 1904 год. — 23·80 л., за работници въ градината — 17·90 л., канцеларски — 5·10 л., дългъ на центр. наст. за 1905 г. — 32 л. и наличностъ на 1/I. 1906 г. — 61·24 л.; всичко разходъ — 569·94 л.

Прѣдседателъ: Д-ръ И. Пеневъ.

Секретаръ: Г. Иончевъ.

*) Вж. Б Т бр. 7—8.

Софийски клонъ „А. Константиновъ“.

Прѣзъ лѣтото на отчетната година се направиха 7 излета, нѣкои отъ които излѣзоха много сполучливи и повдигнаха името на клона. Такъвъ бѣше традиционниятъ излетъ на Черни връхъ на 5 и 6 августъ (описанъ въ Б Т, бр. 10, 1905), народниятъ излетъ на Сливница на 6 ноември по случай 20-годишнината отъ сръбско-българската война (вж. Б Т, бр. 3—4, 1906), срѣщата на Мургащъ съ Орханійския и Врачански клонове (вж. Б Т, бр. 1—2, 1906). Освѣнъ тѣхъ се направиха излети до Германския мѣнастирь, на Люлинъ, на „Златнитѣ мостове“ на Витоша и единъ 10-дневенъ на Рила. По случай V. туристовски сборъ въ Варна на 5 и 6 юни 1905 клонътъ устрои специаленъ увеселителенъ влакъ, чистиятъ приходъ отъ който ще бѣде употребенъ за усиление фонда за хижата на Витоша.

Членове въ края на 1904 е имало 61, прѣзъ 1905 записани 29 нови, та въ края на 1905 ставатъ 90. Настоятелството, допълнено на V. сборъ въ Варна, за ръководене дѣлата на задругата и на клона, е имало слѣдния съставъ: прѣдседателъ — Д-ръ Хр. Пиперовъ, подпрѣдседателъ — Д-ръ Хар. Ивановъ, редакторъ — Д-ръ А. Теодоровъ, касиеръ — М. Самсаровъ, домакинъ — Ст. Радучевъ, секретаръ — Ат. Джанановъ и съвѣтници — Капит. Ив. Добревъ и Ст. Коледаровъ. Въ послѣдствие си е далъ оставката Ст. Коледаровъ и по реда на гласоветъ е билъ замѣстенъ съ К. Шишеджиевъ.

Равномѣтката отъ упражнението на отчетната година показва единъ излишъкъ отъ 714·44 л. За 1906 г. е изработенъ и приетъ слѣдния бюджетъ:

Приходъ: Фондъ за хижата на Витоша — 700 л., излишъкъ отъ 1905 — 714·44 л., заемъ на центр. наст. — 187·85 л., членовина отъ 90 члена — 540 л., записнина отъ 30 нови члена — 60 л., отъ лихви — 25 лв. и отъ случайни постъпления — 22·71 лева. Всичко приходъ — 2250 л. Разходъ: Фондъ за хижата — 1000 л., приносъ 25% въ центр. наст. — 135 л., записнина въ центр. наст. — 60 л., на разсилния възнаграждение 15% — 90 л., за ученишки спални — 150 л., за наемъ на помѣщение — 72 л., за делегати VI сборъ въ Долна-бана — 16 л., за излети — 50 л., за библиотека и издания — 100 л., канцеларски и непрѣдвидени — 60 л., излишъкъ — 517 л. Всичко разходъ — 2250 л.

Прѣдседателъ: Д-ръ Хр. Пиперовъ.

Секретаръ: Ат. Джанановъ.

ВЪВЕДИ.

Извѣстниятъ добъръ Софийски туристъ и членъ въ клоното настоятелство г. Ст. В. Радучевъ е по служба прѣмѣстенъ въ г. Орѣхово. Въ неговото лице Софийскиятъ клонъ губи едного отъ най-усърднитѣ си туристи, но въ замѣна на това почели го Орѣховскиятъ клонъ. Г. Радучевъ изпълняваше напослѣдъкъ касиерската длъжностъ въ клона и слѣдъ заминуването му е билъ замѣстенъ отъ г. К. Шишеджиевъ.

Традиционниятъ балъ на Търновския клонъ „Трапезица“ отъ БТД тая година билъ замѣненъ съ туристска танцовално-музикална вечеринка. Макаръ и да се е дала само два дни (5 декември) слѣдъ силно посѣтения балъ на Червения кръстъ, резултатътъ е билъ утѣшителенъ: по-малко хора, но повече пари. Добъръ изпълнената и разнообразна музикална частъ е била послѣдвана отъ танци, прѣзъ врѣме на които се устроила туристска томбола. Туриститѣ сж се

веселили чакъ до разсѣмване съ гайдата на музикалното дружество „Струна“. Веселостъ и интимностъ сж били отличителната чѣрта, както винаги, и на тая вечеринка.

Въ Каваклийския клонъ „Сакаръ“ отъ БТД сж станали измѣнения въ състава на настоятелството. Прѣдседателътъ Иос. Коларовъ, касиерътъ В. Джоваропулосъ и свѣтникътъ Хр. Влайкидисъ сж напустили настоятелството по причина на прѣмѣстване. На 3 декември е станалъ изборъ за попълване настоятелството и на мѣстото на излѣзлитѣ лица сж били избрани слѣднитѣ: за прѣдседател — Маринъ Кърпаревъ, за касиеръ — М. Драгановъ и за свѣтникъ — П. Стефановъ.

Постѣпили суми. — Въ централната каса на БТД сж постѣпили слѣднитѣ суми:

Отъ Самоковския клонъ „Рилски туристъ“ приносъ за 1905 г. — 32 лв.

КНИЖНИЦА.

Пжтеводителъ по ст. София отъ Иванъ Райчевъ, издание на Т. Ф. Чипевата книжарница. София 1906. Цѣна 50 ст.

Столицата всѣко лѣто се посѣщава отъ стотини гости, дошли съ различни цѣли: едни само на разходка, други за лѣкуване по бани, трети съ търговски цѣли, както и ученици на училищни излети. Всички тия гости не познаватъ града и не могатъ да се оправятъ въ него, вслѣдствие на което или работата

си не свѣршватъ на врѣме или не получаватъ истинско удоволствие отъ разходката си. Единственото срдѣство за това е единъ добъръ пжтеводителъ — книжка — въ ржцѣтъ на всички туристи.

Условиата, на които трѣбва да отговаря единъ пжтеводителъ за единъ градъ или мѣстностъ сж главно слѣднитѣ: да бжде кратъкъ, пълненъ, удобенъ и ефтинъ. Двѣтъ условия — пълностъ и краткостъ, които на гледъ сж противорѣчиви,

се постигатъ съ това, ако пжтеводителътъ съдържа всичко което е нужно, но само това що е нужно. Пжтеводителътъ е опжтвачъ на посѣтителя, за това трѣбва да съдържа всички свѣдѣния, но само такива нужни за туриста. Той не е научно описание на града, за което всичкиятъ описателенъ материалъ трѣбва да липсва отъ него. Удобенъ трѣбва да бжде пжтеводителътъ за да може всѣка минута пжтникътъ да се справя съ него и да намѣри туй що му е нужно. Колкото за послѣдното условие то се разбира отъ само себе-си. Да видимъ сега горниятъ пжтев. отговаря ли на тия главни условия.

Пъленъ тоя пжтев. не е. Той е нѣщо повече отъ непъленъ. Нѣма да прѣувеличимъ, ако кажемъ, че той не съдържа това, което е нужно на единъ туристъ въ столицата. Напр. вие пристигате въ София; на гарата ви присрѣщатъ сонмъ отъ портиери на хотели и ви прѣдлагатъ услугитъ си, а вие не знаете кждъ да слѣзете, защото пжтеводителътъ не ви казва нищо за това. Вие стигате въ хотела и фйтонджията ще ви експлоатира, защото не знаете такситъ на фйтонитъ. Вечеръта вие ще идите да вечеряте, но кждъ? Гостилници много, но споредъ кухнята, която обичате и споредъ кисията си не знаете на коя да идите. Вие искате да видите бѣлѣжитоститъ на града, напр. да посѣтите народния музей, за който сте слушали, но кога той е отворенъ, вие не знаете. Вие може да имате сродници болни въ Александровската болница, които искате да посѣтите, но кога пушатъ гости тамъ, за това трѣбва да питате хотелиери и приятели. Но въ таквъ случай защо вие пжтеводителътъ? За да ви каже

колко е срѣдното барометрично налѣгане въ София или за да ви разправи за живота на Дакитъ и Хунитъ въ София ли? Но за това нѣщо вие можете и дома да си четете въ Иречековитъ пжтувания по България и нѣма нужда да дохождате въ София. Ето какъ тоя пжтеводителъ не е нито пъленъ нито кратъкъ. Колкото за удобството му — т. е. лесното ползуване отъ свѣдѣнията въ него, тукъ не може и дума да става, защото тия свѣдѣния липсватъ у него. Той дава едно описание на екскурзия изъ града, но за да се види до колко може туристъ да се ползува отъ него, ще се разбере отъ слѣдното: разходката той почва отъ дрореца, по ул. Търговска слиза до банята, отъ тамъ се връща пакъ до двореца и по ул. Александъръ I и графъ Игнатиевъ отива до семинарията, Кору-багларъ и арсенала. Послѣ се връща пакъ при Александровската градина и по ул. Левски и Славянска отива до Италианското консулство, за да се върне пакъ при двореца и да иде по Булеваръ Царь-Освободителъ до Борисовата градина и обсерваторията. Послѣ се връща по сжщата улица до прѣсичането ѝ съ Булеваръ Фердинандъ до Английското консулство. Пакъ се връща при двореца, за да подемe по ул. Московска до военното училище, за да се върне назадъ до градинката при Св. София и по ул. Раковска слѣзе до черната джамия и т. н. т. все по сжщия начинъ пжтува изъ града. Азъ бихъ прѣдложилъ на г. Райчева да направи една такава разходка изъ столицата, прѣди да я прѣпоръчва на посѣтителитъ ѝ. Отъ всичко до тукъ изложено се вижда, че авторътъ не е разбиралъ задачата, съ която се е нагърбилъ: ис-

калъ да напише пжтеводителъ, захваналъ да пише описание, а излѣзло нито едното — нито другото. А какви хубави пжтеводители има на другитѣ езици, които могат да ве взематъ за образецъ !

За ориентирване въ единъ градъ най-полезенъ е планътъ какъвто трѣбва да има въ всѣки пжтеводителъ. Обаче приложения планъ къмъ нашия пжтевод. не си постига цѣльта, защото е неясенъ, зацапанъ и му липсва ориентирна мрѣжа, но да не отиваме до тамъ.

Единъ пжтеводителъ трѣбва да бжде и добъръ споменъ отъ поcтѣнитѣ мѣста, което се постига съ хубавото му илюстриране. Но нашиятъ пжтевод. има двѣ илюстрации, които нѣматъ нищо общо съ текста на пжтеводителя.

Сега малко и за езика. Г. Райчевъ е много шедъръ въ възклицанията си : най-елегантна и модна (?) сладкарница, дивни берьози (брѣзи?), едно грамадно и луксозно триетажно чудесно здание, прочутитѣ и красиви ален, грамадната и разкошна Князь-Борисова градина и пр. Похвалитѣ на мѣстноститѣ въ единъ пжтеводителъ трѣбва да бждатъ въ съдържана форма, за

да не се наруши ефекта при гледката на самия прѣдметъ. А при единъ по изтънченъ вкусъ може прѣдметътъ да докара разочарование. Авторътъ се извинява съ бързото приготвление на пжтеводителя, което едва ли може да бжде извинително. Той се обѣщава да го издаде на френски и нѣмски. Но ние го съвѣтваме да не го прѣвежда въ тая му форма, за да се не червимъ прѣдъ чужденцитѣ.

И тъй, столицата ни остава пакъ безъ добъръ пжтеводителъ. Прѣдлежи на Софийския клонъ отъ БТД да се заеме съ изработването и издаването на такъвъ. Съ това отъ една страна ще се услужи на туристи и др. поcтѣители на София, а отъ друга — ще се повдигне името на дружеството. Още прѣди 3 4 години се изработваше такъвъ за околноститѣ Софийски и се събра достатъчно материалъ, но по една или друга причина дѣлото се остави незавършено до край. Врѣме е мислимъ сторената грѣшка да се поправи. Ето вече търновци прѣварватъ софиянци съ пжтеводителъ, а орѣховци сж издали такъвъ още въ 1904 г.

Д-ръ Хр. Пиперовъ.

РАЗНИ.

Туристски бѣлѣжки. Картинкитѣ за пжтеводителя на г. Търново, приготвянъ отъ Търновския клонъ „Трапезица“ отъ БТД сж вече пристигнали отъ странство. За 4000 екземпляра пжтеводителъ има 120,000 картини — пейзажи, портрети, планове и карти — всички изящно приготвени. 1000 екземпляра карта на търновския окръгъ тия дни се пуца въ продажба. Първа-

та печатна кола е вече готова. Изданието на пжтеводителя ще струва повече отъ 2500 лева. За цѣлѣта, търновскиятъ градски съвѣтъ въ бюджета си за 1907 г. прѣдвижда 400 лева помощъ.

Могъществото на рекламата. „Konfektionär“ съдържа едно интересно съобщение върху могъществото на рекламата. Акционерното дружество „Pears Soap“ въ Лон-

донъ, чиито сапуни сж извѣстни въ цѣлия свѣтъ, е харчило годишно два милиона марки за реклами. Въ резултатъ е било — дружеството е давало 18—20 % печалба на акционеритѣ си. Напоследѣкъ помислили че сапунитѣ сж толкова разпространени, че нѣма вече нужда отъ реклами и затова зачеркнали прѣдвидения въ бюджета разходъ. Слѣдствието на това е било че послѣдната година, както това се е констатирало въ генералното събрание на акционеритѣ, дружеството не могло да даде дивиденди, само защото не е правило прѣзъ годината никакви реклами на сапунитѣ си.

Не напразно нѣмскиятъ царъ казва, че рекламата е душата на търговията.

Послѣдниятъ членъ на Возгезкия клубъ—Секция Цабернъ е 85 годишенъ! Гатанката на това е, че бащата на прѣдседателя на секцията, сега на 85 годишна възраст, черковниятъ епитропъ Виндишъ, се е прѣселилъ въ Цабернъ и напоследѣкъ билъ приетъ за членъ въ секцията.

Секцията Арко отъ Германовъ Австрийското Алпийско д-во подъ водачеството на прѣдседателя си Скабелъ и участници: военниятъ кондукторъ Шрунделъ (върши измѣрванията) и гостилничарътъ Бахлехнеръ—Рива е прѣдприела изучаване на скалтитната пещера на Монте Стиво. Поради силната мокрота, качването е било съпроводено съ голѣми мжнотии. Въ резултатъ е добито: мраморъ, скалтити въ всевъзможни форми (стълбове до 2 м. дълги). Отишле сж 350 м. дълбоко до самия сводъ — напълненъ съ наносенъ пѣськъ. Опитнитѣ катерливи сж могли да продължатъ само съ 10 м. навѣтрѣ въ тѣсното гърло, защото близката пропастъ е спрѣла по-нататъшното проникване. Секцията е въ намѣрението скоро да продължи изслѣдванията.

Кога ще се заловимъ да изслѣдаваме нашитѣ толкова многобройни и интересни пещери?

Изъ Der Tourist.

Г. К.

Отъ редакцията. По независящи отъ редакцията причини, настоящиятъ брой закъснѣ съ излизането си. Наемателитѣ на печатницата, гдѣто се печаташе до сега БТ, я напустиха и всички печатници, до които се обърнахме, бѣха заети съ работа прѣдъ празницитѣ и нова година. Въпросътъ съ печатницата сега е уреденъ и въ скоро врѣме ще издадемъ останалитѣ два броя, за да наваксаеме закъснението.

